

Nr 1044

Av herr Jansson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 45,
angående rikskonserter m. m.

Proposition nr 45 bygger till stora delar på konsertbyråutredningens betänkanden. I dessa betänkanden har aktningvärda försök gjorts att kartlägga tonkonstnärernas ställning och aktuella situation i samhället och framlägga förslag till förändrade och förbättrade arbetsbetingelser för denna yrkeskategori.

Den försöksverksamhet med rikskonserter som startade den 15 augusti 1963 omfattade fyra län. Bedömningen av försöksverksamheten blev skiftande, men så gott som alla remissinstanser ställde sig positiva till en permanentning och utbyggnad av rikskonsertverksamheten.

När det gäller tonkonstnärstryket anser sig motionären helt kunna instämma i departementschefens kommentar i propositionen där han om försöksverksamheten framhåller:

»Den efterfrågan på tonkonstnärer som tillkommit torde endast i ringa grad ha återverkat på musikernas arbetsmarknad.»

Samma mening kommer till uttryck i en skrivelse som representanter för de olika tonkonstnärsorganisationerna (Svenska tonkonstnärsförbundet, Föreningen Sveriges kammarmusiker, Föreningen Sveriges jazzmusiker) överlämnade till ecklesiastikdepartementet den 15 december 1967 med anledning av att konsertbyråutredningen hävdade att artistbrist skulle uppstå i samband med utbyggnaden och permanentningen av rikskonsertverksamheten.

I denna skrivelse framhölls, att om konsertverksamheten skulle anförtros åt solister och kammarmusiker, så skulle ett hundratal heltidsanställda tonkonstnärer kunna svara för det optimala behovet av konserter enligt utredningen. Den årliga lönekostnaden för dessa anställningar skulle ligga mellan 5 à 6 miljoner kronor.

Det kan anses rimligt att 50—85 procent av konsertutbuden inom rikskonserter skall täckas av hel- eller halvtidsanställda tonkonstnärer. En sådan lösning av sysselsättningsproblemet för artister skulle göra slut på den ekonomiska och sociala otryggheten hos denna yrkesgrupp.

Kungl. musikhögskolan utbildar årligen för statliga medel helt kostnadsfritt 32 elever för solistisk verksamhet. Denna utbildning kostar ca 40 000 kr. per elev. För att denna investering i utbildning skall vara meningsfull

och komma kulturlivet till godo är det nödvändigt att ge tonkonstnärerna sådana arbetsförhållanden att de kan stanna inom sitt kulturområde och med samma känsla av trygghet som tillkommer andra yrkesutövare. Hitills har endast operaartister och orkestermusiker ansetts vara berättigade till fasta anställningar och sociala förmåner. Fast anställda tonkonstnärer skulle ge en stor konstnärlig effekt och bli både administrativt och ekonomiskt fördelaktigt.

En annan grupp bland tonkonstnärerna, som måste komma i paritet med orkestermusikerna i de statligt understödda symfoniorkestrarna, är körsångare som ägnar sig åt yrkesmässig körsång. Föreningen Sveriges kammarkorister föreslog i en PM till ecklesiastikdepartementet att man borde inrätta vokala regionensembler, förslagsvis på 12 heltidsanställda körsångare, placerade i Norrbotten, resp. Mellansverige.

Ekonomiseringen av ett sådant projekt kan ske genom en omfördelning av de anslag som nu ges till symfoniorkestrar och regioninstrumentalensembler.

En omDispositionering och ett frigörande av medel för aktivt konsertliv kan också ske genom en ändring av den planerade vidareutbildningen av militärmusiker. Militärmusikernas tjänst kan, enligt KBU, fullgöras på 1/3 av arbetstiden. Propositionen föreslår 0,4 milj. kr. av rikskonsertorganisationens budget till vidareutbildning av militärmusikerna i förhoppningen att dessa skulle bli kapabla att i civila sammanhang fullgöra resterande 2/3 av sin arbetstid. Militärmusikernas framtida status skall behandlas av ytterligare utredningar. Det finns i dagens läge därför inga skäl för att föregripa dessa utredningar och att belasta det aktuella konsertlivet med utbildning av en musikergrupp som står inför strukturrationaliseringar. Med hänsyn till att militärmusiken i fjärde huvudtiteln tilldelats anslag på 15 milj. kr. synes det motionären helt orimligt att det relativt blygsamma anslaget till rikskonsertverksamheten utnyttjas för militärmusikernas vidareutbildning. I stället torde denna vidareutbildning, som är önskvärd och som skulle underlätta militärmusikernas övergång till det civila musiklivet, kunna ske inom ramen för de 15 milj. kr. som nyligen anslagits vid behandlingen av proposition nr 65. Jag vill i detta sammanhang även hänvisa till skolöverstyrelsens och 1965 års musikutrednings uppgifter att drygt hälften av alla militärmusiker bedriver pedagogisk verksamhet. Med den uppenbara brist som råder på det musikpedagogiska området vore det fel att undandra militärmusikerna det pedagogiska fältet för att helt överföra dem till det offentliga konsertlivet.

Förvaltningen av den blivande rikskonsertverksamheten skall enligt propositionens förslag ledas av en styrelse på tio personer, av vilka Kungl. Maj:t utser ordföranden, tre ledamöter samt en verkställande direktör, som är självskriven ledamot av styrelsen. Eftersom den andra hälften av styrelseplatserna besätts av representanter för kommunerna, landstinget, skol-

överstyrelsen, folkbildningsverksamheten och Svenska musikerförbundet, borde i rättvisans och kulturdemokratis namn även tillsättas ett rådgivande organ, ett *statens råd för rikskonserter*.

Detta råd skulle fungera som ett idéforum och korrektivorgan för både den centrala planerande verksamheten och de regionala och lokala instanserna. De regionala och lokala instanserna borde vara självskrivna till förslagsvis hälften av rådets platser, medan den andra hälften borde tillfalla tonkonstnärerna och pedagogerna.

Propositionens förslag om rikskonserternas ekonomiska budgetfördelning skapar betänkligheter. Endast ca 35 procent av hela anslaget kommer själva konsertverksamheten till godo, medan de administrativa utgifterna lägger beslag på återstoden. En översyn och en omprövning av organisationsplanen är därför av stor betydelse med tanke på det alltför knappa anslaget och med hänsyn till att musiken bör ut till samtliga län.

Instrumentproblemet måste lösas på ett rationellt sätt. Enligt gjorda beräkningar är endast två av tio flyglar i tillfredsställande skick. Samtidigt framgår av statistiken över försöksverksamheten med rikskonserters utbud av musik att ca 75 procent av konserttillfällena kräver en flygel. En central statlig organisation för upphandling av instrument, rådgivning och instrumentvård borde på grund av de stora försäljningsrabatterna möjliggöra avsevärda besparingar. Pianobranchen har offentligt ställt sig helt positiv till en dylik planerings- och saneringsåtgärd.

Med hänvisning till ovan framlagda motiveringar yrkar jag,

att mellan 50—85 procent av rikskonserternas konsertutbud skulle anförtros åt fast anställda tonkonstnärer med hel- eller halvtidsanställning;

att vokalensemblen inrättas i två regioner, Norrbotten och Mellansverige;

att militärmusikernas vidareutbildning icke belastar rikskonsertverksamhetens budget utan att det i propositionen föreslagna anslaget på 0,4 milj. kr. överföres till den aktiva konsertbudgeten för rikskonsertverksamheten;

att statens råd för rikskonserter inrättas med minst 20 ledamöter och lämpligen en heltidsanställd sekreterare;

att den framlagda organisationsplanen för rikskonsertverksamheten överses i syfte att minska de administrativa kostnaderna till förmån för flera utbud av levande musik; samt

att en central statlig upphandlingsorganisation för kvalitetsinstrument, exempelvis flyglar, inrättas.

Stockholm den 2 april 1968

Axel Jansson (vpk)